

אור דניאל

עלון שבועי תורני

לע"נ הרה"ג ר' אברהם דניאל ב"ר משה שטרן זצ"ל

בשלח תשפ"ב

י"ל ע"י

מכון 'חקי חיים'

ע"ש הרה"ג

ר' יהודה ישכר מרמלשטיין זצ"ל
מבטאר-טש

בראשות

הרב אלימלך שטרן שליט"א

ויראו העם את ה'... אז ישיר משה ובני ישראל

להקב"ה וגורם לשבח ולהלל אותו, כמו בצדקה שלא מפסידים אלא רק מרויחים, ולכן כאשר כל הלבבות ייראו זה גורם 'לכל קרב וכליות יזמרו לשמך'.

ישמח לב מבקשי ה'

ישמח לב מבקשי ה', בטבע העולם כאשר אדם נאבד לו דבר מסוים, והוא טרוד לחפש את זה, באותו הזמן אינו יכול להיות בשמחה, רק לאחר שימצא את הדבר שכל כך חיפש, הרי אז הוא יכול להיות בשמחה, אבל לפני שמצא את הדבר והוא טרוד בחיפושים אינו יכול להיות בשמחה, ומפרש מרן אדמו"ר מוויזניץ שליט"א, שכאשר אדם מחפש ומבקש את קרבת ה', הרי שם לפני שהוא מצא את מבוקשו, הוא כבר שרוי בשמחה, גם בזמן החיפוש, וזה אנו שוב רואים שבדבר שבקדושה ישנם כללים אחרים מאשר בדברים הגשמיים.

אהבת תורה ויראת שמים

חיים שתהא בנו אהבת תורה ויראת שמים, כך אנו מבקשים בברכת החודש, ודבר פלא שהבקשה של יראת שמים, מבקשים זאת פעמיים, בתפילה זו, 'חיים שיש בהם יראת שמים ויראת חטא, ושוב, חיים שתהא בנו אהבת תורה ויראת שמים', ואולי אפשר לומר שהבקשה של 'אהבת תורה ויראת שמים', המילה 'אהבת' הולך גם על התורה, וגם על 'יראת שמים', הבקשה הראשונה 'יש בהם יראת שמים', זה עצם הדבר שנוכח ליראת שמים, ואח"כ אנו מבקשים שנוכח לאהבת יראת שמים, שזה ברכה מיוחדת לכשעצמו שנוכח לשמוח ולאהוב את היראת שמים, כי מי שהוא דבוק בהקב"ה יש לו אהבה גדולה ליראת שמים.

עלה בלבו לומר שירה

ולפי זה מובן 'וירא ישראל את היד הגדולה אשר עשה ה' במצרים וייראו את ה' ויאמינו בה' ובמשה עבדו. אז ישיר משה, האור החיים הק' מביא שבמצרים לפני שנצטוו על הקרבן פסח, לא קיבלו עליהם מצות המלך ולא היה להם אפילו יראת העונש, עד שראו היד הגדולה שאז 'וייראו' קבלו עליהם פחד ומורא מהקב"ה, אבל דווקא זה גרם להם, 'אז ישיר משה ובני ישראל', הפחד מהקב"ה מביא את האדם לידי התרוממות גדולה וגורם לו לשיר ולומר לפני הקב"ה, וכאשר מזמרים ומשבחים מתרוממים לדרגה יותר גדולה של 'יראת הרוממות', שזה התכלית הנרצה לזכות ליראת שמים מצד גדלות הבורא, ולא מפחד העונש, אבל כדי לזכות לכך, צריך קודם להיות יראת העונש המביא לידי אהבת השייט

'וירא ישראל את היד הגדולה אשר עשה ה' במצרים וייראו העם את ה' ויאמינו בה' ובמשה עבדו. אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת לה'.

לפניו נעבוד ביראה ופחד

לפניו נעבוד ביראה ופחד ונודה לשמו בכל יום תמיד מעשה בראשית, כך אנו מתפללים בכל ליל שבת, ולכאורה צריך להבין את הקשר בין לעבוד את ה' ביראה ובפחד לבין 'ונודה לשמו תמיד', הרי בטבע העולם כאשר אדם נמצא בפחד אין לו את ההשראה לשיר ולומר, רק אדם שנמצא בשמחה יכול להביע את שמחתו על ידי שירה וזמרה, ולא אדם שנמצא במצוקה ובפחד, אלא בין הקשר האמין בין עם ישראל הקדושים אל אביהם שבשמים, ישנם כללים לגמרי אחרים, הפחד מהקב"ה רק מביא שמחה לאדם, וזה שאנו אומרים 'לפניו נעבוד ביראה ופחד', דווקא זה מביא לנו שמחה בלב ואנו מקיימים את 'ונודה לשמו תמיד'.

משוך נועם יראתך

'משוך נועם יראתך לעם מבקשי רצונך', מתוך הזמר שחיבר הרה"ק ר' אהרן מקארלין זי"ע, 'יה אכסוף נועם שבת', שכל יהודי שרוצה להרגיש קדושת שבת, מקפיד לשיר את הזמר המיוחד הזה, ושם נאמר 'משוך נועם יראתך', אצל עם ישראל היראה והפחד מהדר גאון עוזו, הרי זה 'נועם' זה דבר מתוק ואנו שמחים מאוד להיות יראי אלוקים, כי הרי אנו 'עם מבקשי רצונך', כל שאיפתנו להיות 'מבקש ה', ולכן היראה מהקב"ה זה דבר שמביא קרבת אלוקים, וזה גורם לזמר ולהודות להקב"ה.

וכל קרב וכליות יזמרו לשמך

וכל הלבבות ייראוך וכל קרב וכליות יזמרו לשמך, כך אנו אומרים בתפילת 'נשמת כל חי', גם שם מדגישים שדווקא הפחד והיראה גורם לזמר לשמך, כמו שאמרנו שבדברים שבקדושה ישנם כללים שונים מאמר בדברים הגשמיים, לדוגמא, כאשר אדם נותן צדקה, לפי הסברא הגשמית, הרי בזה שנותן מהכסף שלו לצורך צדקה, הוא מפסיד כסף, כמו שאדם יעמוד בחלון ויזרוק כסף, אבל התורה אומרת 'ונתנו' בקדמא ואזלא, שכאשר נותנים צדקה וחסד לא מפסידים שום דבר, שהכסף של צדקה לא די שלא נפסדים מכך, אלא אדרבא, מרוויחים מכך, כמו שדרשו חז"ל על הפסוק 'עשר תעשרי עשר בשביל שתתעשר, כך גם הפחד מהקב"ה לא מרחיק את האדם אלא אדרבא דווקא זה מביא אהבה גדולה

וישובו ויחנו לפני פי החירות בין מגדול ובין הים

גיסא 'ושם ימותו', אפשר להגיע לשאל תחתית ע"י הדיבור, ומוסיף נכדו בעל ה'צמח צדיק ז"ע', שהמילה 'יתמו' וכן 'ימותו', הם אותם האותיות, אלא בשינוי סדר, ויש רק הבדל של נקודה בין המילים, זה רומז לנקודה הקטנה שמפרידה בין ה'יתמו' שמגיעים לידי שלימות לבין ח"ו ה'ימותו', אבל כשנזכרים מגיעים לשלמות גדול מאוד.

עכשיו אפשר לדבר

מסופר שכאשר בעל ה'חפץ חיים' ז"ע הוציא לאור את ספרו המפורסם שאלפי יהודים לומדים זאת עד היום הזה, שאלו אותו, הרי אתה גורם שאנשים יפסיקו לדבר, שיפחדו לא להיכשל באיסור לשון הרע ורכילות, ענה להם, ההיפך הוא הנכון, לפני שחברתי את ספרי, לא היה שייך לדבר, שאם לא יודעים את ההלכות, צריך יותר זהירות, שאפשר להיכשל בלי שידע שבכלל יש איסור, אבל אחרי שלומדים את ההלכות, דווקא עכשיו אפשר לדבר הרבה, כי הרי יודעים מה מותר להגיד ומה אסור להגיד, וכן מסופר על בעל ה'חפץ חיים', שהיה מדבר הרבה, בכדי שאנשים יראו שאפשר לדבר הרבה מבלי להיכשל בעוון של דיבורים אסורים.

שפתינו אתנו מי אדון לנו

ולפי"ז מפרש בעל ה'צמח צדיק ז"ע', את הפסוק 'דבר אל בני ישראל וישבו ויחנו לפני פי החירות', פי' 'וישובו' שיעשו תשובה 'ויחנו לפני פי החירות', פי' שיעשו חניה אפי' בדברים שהם חירות, והם אינם דבורים אסורים, גם כן יחשבו לפני שמדברים, בין מגדול ובין הים', הדבור זה דבר גדול מאוד, אם שומר פיו ולשונו הוא 'מגדל עוז', אבל אם ח"ו אם הדיבורים לא כמו שצריך 'ובין הים', שנופל ח"ו למצולות ים, וממשיך 'לפני בעל צפון' מי שאינו שומר את פיו ולשונו הרי הוא כעובד עבודה זרה, כידוע שעוון לשון הרע כמו ג' עבירות החמורות, וזה מרומז בפסוק 'שפתינו אתנו מי אדון לנו', מי ששפתיו עמו, כלומר מדבר בפיו ככל העולה על רוחו ללא שום חניה ועצירה לחשב מה שהולך להוציא מתוך פיו, עליו נאמר 'מי אדון לנו', כלומר שזרק מעצמו עול מלכות שמים, אבל כאשר שומר פיו ולשונו הרי הוא מקבל על עצמו עול מלכותו ית"ש.

ביבשה הולכים ברוממות אל כמו בים

"דהנה ישראל בשעת קריעת ים סוף ראו נפלאותיו ית"ש ורוממותו וגדולתו, ויש צדיקים שהולכים תמיד בדביקות ולבם תמיד ברוממות אל ובגדולתו אף שלא בשעת קריעת ים סוף, שגם ביבשה רואין נפלאותיו איך הם עד אין קץ וערך בכל דבר ודבר הנמצא בעולם.

וזהו הפי' 'ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים', פי' ביבשה הלכו בזה הרוממות אל כמו בים.

וזהו 'הפך ים ליבשה' שהצדיק הניסים והנפלאות הנראין בים, הוא רואה ביבשה, לאשר הולך תמיד ברוממות אל וגדולתו ית"ש".

(נועם אלימלך)

העלון נכתב לזיכוי הרבים לרפואת הרב

אהרן בן חוה פריחה שליט"א לרפואה שלימה בתוך שאח"י

"דבר אל בני ישראל וישבו ויחנו לפני פי החירות בין מגדול ובין הים לפני בעל צפון נכחו תחנו על הים"

החיים והמוות ביד הלשון

'החיים והמוות ביד הלשון', הקב"ה ברא פה לאדם שדרכו אפשר להגיע לרום המעלות, לעסוק בתורה שזה נותן את החיים הנצחיים לאדם, בתפילה שמביא לדבקות ה', וכן לעודד ולחזק אנשים הצריכים חיזוק, ובזה שהקב"ה ברא פה ולשון לאדם יכולים להכניס חיות באחרים, וכך אפשר להעמיד לגיונות של מלך בבנים ותלמידים רבים, שמקבלים את ההשפעות מאביהם ומרבים, וכל זה בזכות הדבור שהקב"ה נתן לאדם שבזה הוא במעלה יותר מהבהמות שהם בבחי' 'חי' ואדם בבחי' 'מדבר', וזה הדבר הטוב שהקב"ה נתן לאדם.

ינפה בי"ג נפה

לעומת זה ע"י דבור אפשר ח"ו ליפול לשאל תחתית, כמו שכתב הרה"ק ר' אלימלך מליז'ענסק ז"ע בספרו 'צעטיל קטן', 'קודם שיוציא הדבור מפיו ינפה בי"ג נפה, שלא יהיה בדברו שום רכילות ושקר ולשון הרע והלבנת פנים וכדו', שהרי הלשון זה אבל קל באדם ובקלות אפשר ח"ו להיכשל בדברים אסורים, אם לא נזהרים ביותר, וזה שנאמר 'החיים' וכן 'המוות ביד הלשון', אפשר להמשיל זאת ליהלום שכאשר משייפים אותו כמו שצריך, אפשר להרוויח הרבה מאוד, אבל אם לא נזהרים וזה נשבר תוך כדי העבודה, הרי ההפסד גדול מאוד, וכן 'פה האדם' זה דבר יקר ערך מאוד, אפשר להרוויח בזה מליונים של תורה ומצוות ומעש"ט ומאיך גיסא אפשר להפסיד הרבה.

כל הבא לידי חימוץ

'כל הבא לידי חימוץ אדם יוצא בהם ידי חובת מצה', הגמ' אומרת בפסחים, שבכדי לקיים את מצוות אכילת מצה בפסח, אפשר לקיים רק אם נאפה בדברים שיכולים להגיע לידי חימוץ, אבל באורז ודוחן אי אפשר לקיים מצוות אכילת מצה, מפני שזה דברים שלא יכולים להיות חמץ, רואים כאן גם את העניין, שדווקא הדברים המסוכנים, כאשר שומרים עליהם כמו שצריך, אפשר להגיע לידי דרגות גבוהות באכילת מצה זה מצווה דאורייתא, ובזמן הזה המצווה היחידה של אכילה מדאורייתא, וכן הדיבור של האדם, דווקא מפני שאפשר כל כך בקלות להיכשל בזה, הרי אם שומרים על הפה כמו שצריך אפשר להגיע לדרגות גבוהות ביותר.

במדבר הזה יתמו

וכך מפרש הרה"ק רבי יהודה מאיר משפטייווקא ז"ע (בן רבי פנחס מקוריץ ז"ע), עה"פ 'במדבר הזה יתמו ושם ימותו', ש'מדבר' רומז לדיבור, והתורה אומרת שע"י הדבור אפשר להגיע ל'יתמו', כלומר לתמימות ושלימות האדם, אבל מאיךך

העלון נכתב לזיכוי הרבים לעילוי נשמת

הגה"ח רבי חיים יצחק בן יבלחט"א רבי רפאל שמחה הכהן זצ"ל